

Pavel – Kristův apoštol (Ga 1,1–24)

Texty na tento týden

2Pt 3,15.16; Ga 1; 5,12; Fp 1,1

Základní verš

„Jde mi o přízeň u lidí, anebo u Boha? Snažím se zalíbit lidem? Kdybych se stále ještě chtěl líbit lidem, nebyl bych služebníkem Kristovým.“ (Ga 1,10)

Galacie byla římskou provincií v regionu Malé Asie. V jižní části této oblasti působil a kázal apoštol Pavel během své první misijní cesty, kterou podnikl spolu s Barnabášem (Sk 13,13–14,24). Severní oblast Galacie zase navštívil spolu se Silasem při své druhé misijní cestě. O této návštěvě se Bible zmiňuje jen krátce (Sk 16,6) a více detailů o jejich působení v této oblasti neznáme. Teologové a vykladači se dodnes nemožou shodnout na tom, zda byl Pavlův list Galatským adresován sborům, které založil při své první nebo při druhé cestě.

Po Pavlově odchodu z Galacie přišli do těchto sborů jiní křesťanští učitelé. Ti sice také kázali o Kristu, ale zároveň důrazně požadovali, aby byli i křesťané pohanského původu obřezáni. Zdůvodňovali to tvrzením, že ospravedlnění věřících je vázáno na striktní zachování celého zákona. To bylo ale v přímém rozporu s tím, co tam předtím kázal Pavel. Když se apoštol dozvěděl o těchto falešných učitelích, rozhodl se rychle zareagovat a poslal tamním sborům dopis. V něm se snažil vyvrátit některé z útoků na jeho osobu, ale především poukázat na nesprávnost představy, že by se věřící měli spoléhat na vlastní snahu. Hlavním poselstvím tohoto dopisu proto bylo, že spasení získáme výhradně díky Ježíši Kristu, „který sám sebe vydal za naše hříchy“ (Ga 1,4).

Pavlovy dopisy

¹⁵A vězte, že ve své trpělivosti vám Pán poskytuje čas ke spáse, jak vám napsal i náš milý bratr Pavel podle moudrosti, která mu byla dána. ¹⁶Mluvil tak o tom ve všech svých listech. Některá místa jsou v nich těžko srozumitelná a neučení a neutvrzení lidé je překrucují, jako i ostatní Písmo, k vlastní záhubě. (2Pt 3,15.16)

Osobní studium

Přečti si text 2Pt 3,15.16. Co tyto verše říkají o pohledu rané církve na Pavlovy dopisy? Co nás to učí o způsobu fungování inspirace?

Při psaní dopisu Galatským nešlo Pavlovi o vytvoření mistrovského literárního díla. Pod vlivem Ducha svatého Pavel reagoval na konkrétní situace, které se týkaly jeho a věřících v Galacii.

Takové listy tvořily neodmyslitelnou součást Pavlovy apoštolské služby. Jako misionář v pohanském světě Pavel založil mnohé sbory roztroušené v okolí Středozemního moře. A přestože se snažil tyto sbory navštěvovat, nemohl zůstat na jednom místě příliš dlouho. Jeho listy sborům (a jednotlivcům) obsahovaly různé rady a Pavel se jimi snažil vyvážit svou nepřítomnost. V průběhu času si jednotlivé sbory kopie Pavlových listů navzájem vyměňovaly (Ko 4,16). Jak naznačuje apoštol Petr (2Pt 3,15.16), Pavlovy dopisy byly od určitého času vnímány jako autoritativní texty a byly postaveny na úroveň ostatních Písem. A přestože některé z jeho listů se nedochovaly, s jeho jménem je přímo spojeno nejméně třináct novozákonních epíštol. To ukazuje, jak velkou autoritu si postupně získal Pavel a jeho služba v rané církvi.

Křesťané, věřící v inspiraci Pavlových dopisů, by se mohli domnívat, že jejich formát a struktura jsou unikátní a jsou výhradně výsledkem působení Ducha, který takto do listů vnesl inspirované Boží slovo. Nicméně dnes už víme, že se v mnohém podobají dopisům, které tehdy lidé běžně psali. Od roku 1896 pracovali dva vědci (egyptologové a papyrologové) z Oxfordu, Bernard Grenfell a Arthur Hunt, na vykopávkách v Horním Egyptě (v oblasti města Oxyrhynchos). Při své práci našli přibližně pět set tisíc fragmentů starověkých papyrů. Šlo o dokumenty psané na papyru, který se používal několik století před a po Kristu. Mezi nimi se nacházelo i několik nejstarších přepisů Nového zákona. Většina papyrů však obsahovala obchodní dokumenty (faktury, daňová přiznání, účty, smlouvy) a osobní dopisy.

K velkému překvapení se ukázalo, že základní forma Pavlových listů odpovídá způsobu, jakým se v té době psala osobní korespondence. Tento formát obsahoval: (1) úvodní pozdrav, který uváděl odesílatele a adresáta; (2) poděkování; (3) hlavní část listu a nakonec (4) závěrečné poznámky.

Z formálního hlediska tedy Pavel ve svých listech používá běžný způsob, kterým se v té době komunikovalo a kterému jeho současníci dobře rozuměli. Obsah jeho dopisů však byl zcela jedinečný. Představoval v nich totiž evangelium o Ježíši Kristu a vyzýval své čtenáře, aby podle něj také žili.

Aplikace

Pokud by měla Bible vzniknout dnes, jaké prostředky, způsob a styl by podle tebe Bůh použil, aby nás mohl oslovit? Jaký způsob by byl nejpřijatelnější pro tebe? Proč?

Pavlovo povolání (Ga 1,1.2)

¹Pavel, apoštol povoláný a pověřený nikoliv lidmi, ale Ježíšem Kristem a Bohem Otcem, který Ježíše vzkřísil z mrtvých, ²i všichni bratří, kteří jsou zde se mnou, církvím v Galacii... (Ga 1,1.2)

Osobní studium

Přestože Pavel ve svých epištolách obvykle zachovává strukturu starověkých listů, jeho epištola Galatským obsahuje několik jedinečných prvků, které se v jeho ostatních listech nenacházejí. Pokud si tyto rozdíly uvědomíme, umožní nám to lépe pochopit situaci, do níž Pavel promlouvá.

Porovnej úvodní pozdrav z Listu Galatským 1,1.2 s pozdravy, které se nacházejí v Ef 1,1; Fp 1,1 a 2Te 1,1. V čem jsou si tyto pozdravy podobné a v čem se liší? Jaké jsou podle tebe důvody těchto odlišností?

Pavlův úvodní pozdrav v Listu Galatským je delší než v ostatních dopisech. Pavel se v něm snaží vysvětlit základ své apoštolské autority. Slovo *apoštol* znamená doslova „být poslán“ nebo „posel“. V Novém zákoně se tento výraz používá výhradně pro označení dvou skupin lidí: dvanácti Ježíšových učedníků a potom všech těch, kterým se zjevil vzkříšený Kristus a pověřil je, aby byli jeho svědky (Ga 1,19; 1K 15,7). Pavel prohlašuje, že i on patří do této druhé skupiny, a velmi rázně odmítá, že by jeho apoštolství bylo založeno na nějaké lidské autoritě nebo lidském pověření. Takový důraz naznačuje, že v Galacii se mohli pokoušet zpochybnit jeho apoštolskou autoritu. Proč? Viděli jsme už, že ne všichni v církvi byli nadšení nebo spokojeni s Pavlovým poselstvím, že spasení je založeno na víře v samotného Krista, a ne na skutcích zákona. Pavlovi odpůrci měli pocit, že podkopává poslušnost a autoritu zákona. Tito buřiči byli lstiví. Věděli totiž, že Pavlovo poselství evangelia vychází přímo ze zdroje jeho apoštolské autority (J 3,34). Proto se rozhodli ostře zaútočit právě na jeho autoritu.

Neodmítli sice Pavlovo apoštolství přímo, ale zpochybňovali jeho závažnost. Lehce mohli argumentovat tím, že Pavel nepatřil mezi původní Ježíšovy následovníky, a jeho autorita proto nepocházela od Boha, ale od lidí – možná od církevních představitelů v Antiochii, kteří oddělili Pavla a Barnabáše pro misijní práci (Sk 13,1–3). Nebo možná jeho autorita pocházela jen od Ananiáše, který Pavla pokřtil (Sk 9,10–18). Pavel byl podle jejich názoru jen obyčejným poslem z Antiochie nebo Damašku, nic víc! Na základě toho tvrdili, že Pavlovo poselství je jen jeho vlastním názorem, ale určitě ne Božím slovem.

Pavel rozpoznal nebezpečí takových obvinění, proto hned na začátku svého listu brání své Bohem dané apoštolství.

Aplikace

Jak můžeme rozpoznat, že je někdo ke svému působení a službě povolán Bohem, a není to jen jeho snaha realizovat se? A jak je to s tvým povoláním? Poznal jsi, k čemu tebe Pán volá a jaký má pro tebe úkol?

Pavlovo evangelium (Ga 1,3–5)

³Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho i Pána Ježíše Krista, ⁴který sám sebe vydal za naše hříchy, aby nás vysvobodil z nynějšího zlého věku podle vůle našeho Boha a Otce. ⁵Jemu buď sláva na věky věků. Amen. (Ga 1,3–5)

Osobní studium

Přečti si text Ga 1,3–5. Jaké další téma Pavel rozvíjí v úvodním pozdravu svého Listu Galatským? Porovnej tyto verše například s texty Ef 1,2; Fp 1,2; Ko 1,2 a 2Te 1,2.

Jedním ze základních znaků Pavlových listů je způsob, jakým v pozdravech spojuje výrazy milost a pokoj. Kombinace těchto dvou slov dává dohromady pozdravy charakteristické pro řecky a hebrejsky mluvící svět ve starověku. Tam, kde by řecky píšící autor tradičně použil slovo *chaire* (formálně něco ve smyslu našeho „dobrý den“ nebo „zdravím vás“, doslova „radujte se“), Pavel použije obdobně znějící slovo *charis* (ve významu „milost“ nebo také Boží „přízeň“). Pak Pavel přidává typický židovský pozdrav „pokoj“.

Takové spojení není jen nějakou zdvořilostní frází. Výrazy „milost“ a „pokoj“ vystihují podstatu evangelia. Milost a pokoj nepřicházejí od Pavla, ale od Boha Otce a od Pána Ježíše Krista. Apoštol Pavel není jediný novozákonní pisatel, který tento pozdrav používá. Stejně pozdravení najdeme i v listech apoštola Petra (1Pt 1,2; 2Pt 1,2) a dokonce i ve Zjevení (Zj 1,4).

Přečti si text Ga 1,1–5. Které součásti řádné zprávy vzpomíná Pavel v úvodu dopisu? V čem jsou podle tebe důležité?

Přestože úvodní pozdrav je v Pavlově listu poměrně krátký, v několika verších se mu mistrně podařilo vyjádřit základní charakteristiku evangelia. Co je základním poselstvím evangelia? Podle Pavla to není poslušnost zákona, kterou apoštolovi protivníci tak vehementně obhajovali. Základ „dobré zprávy“ spočívá na tom, co pro nás udělal Kristus prostřednictvím své smrti na kříži a vzkříšení z mrtvých. Svou smrtí a svým vzkříšením Kristus vykonal to, co bychom my sami nikdy udělat nemohli. Kristus porazil moc hříchu a smrti. Osvobodil nás tím od moci zla, které nás drželo v zajetí a strachu.

Když Pavel uvažuje o nádherném poselství milosti a pokoje, jeho srdce se naplní spontánním chvalo zpěvem, který končí ve verši Ga 1,5.

Aplikace

Pokus se přibližně stejným počtem slov jako Pavel v Ga 1,3–5 vystihnout své pochopení podstaty evangelia. Zapiš si své vyjádření a přines ho s sebou do třídy sobotní školy.

Pavlova obrana evangelia (Ga 1,6–9)

‘Divím se, že se od toho, který vás povolal milostí Kristovou, tak rychle odvracíte k jinému evangeliu. ⁷Jiné evangelium ovšem není; jsou jen někteří lidé, kteří vás zneklidňují a chtějí evangelium Kristovo obrátit v pravý opak. ⁸Ale i kdybychom my nebo sám anděl z nebe přišel hlásat jiné evangelium než to, které jsme vám zvěštovali, budiž proklet! ⁹Jak jsem právě řekl, a znovu to opakuji: Jestliže vám někdo hlásá jiné evangelium než to, které jste přijali, budiž proklet! (Ga 1,6–9)

Osobní studium

Apoštol Pavel ve svých listech sborům reaguje na různé problémy a potřeby. Možná právě proto po úvodním pozdravu následuje téměř vždy poděkování nebo modlitba za víru adresátů dopisu. Číní tak i ve svých listech Korintským, kteří zápasili s různými pochybnými praktikami (porovnej texty 1K 1,4 a 1K 5,1). Situace v Galacii je však pro Pavla natolik znepokojující, že Pavel zcela vynechává poděkování a soustřeďuje se přímo na základní problém.

Přečti si texty Ga 1,6–9 a 5,12. Proč podle tebe Pavel používá k vyjádření svého znepokojení z toho, co se odehrává v Galacii, tak silná slova? Je to podle tebe adekvátní? Proč si to myslíš?

Pavel neváhá použít vůči Galatským opravdu silný slovník. Obviňuje je ze zrady křesťanského povolání. Slovo přeložené v šestém verši jako *odvracíte*, se v řečtině velmi často používalo v souvislosti s vojáky, kteří dezertovali (zběhli) z armády. V duchovním smyslu Pavel říká, že Galatští jsou přeběhlíci, kteří Bohu a jeho evangeliu ukázali záda.

Jak se Galatští odvrátili od Boha? Tím, že se obrátili k „jinému evangeliu“. Pavel však neříká, že by existovalo více než jedno evangelium. Poukazuje na to, že někteří pravé evangelium překrucují tvrzeními o potřebě obřizky. Tím vlastně vypovídají o nedostatečnosti víry v Krista (viz Sk 15,1–5) a představují jakoby zcela odlišné evangelium. Pavel je očividně rozzlobený takovým znetvořením evangelia. Přeje si dokonce, aby hlasatelé těchto bludů byli prokleti Bohem (Ga 1,8). Pavel je v této věci tak důrazný, že svůj postoj opakuje hned dvakrát po sobě (Ga 1,9).

Aplikace

Dnes lidé v některých církvích a sborech zdůrazňují osobní zkušenost na úkor věrouky. Tvrdí, že nejvíce ze všeho záleží na naší zkušenosti, na našem vztahu s Bohem. Jiní prohlašují, že ze všeho nejdůležitější je správná věrouka. Jaký je tvůj pohled? Jak se díváš na Pavlův důraz na správnou věrouku, o které mluví v Ga 1,6–9? Jak bys vyváženě vyjádřil vztah mezi věroukou a osobní zkušeností?

Pavlova motivace ke kázání (Ga 1,10–24)

¹⁰Jde mi o přízeň u lidí, anebo u Boha? Snažím se zalíbit lidem? Kdybych se stále ještě chtěl líbit lidem, nebyl bych služebníkem Kristovým. ¹¹Ujišťuji vás, bratři, že evangelium, které jste ode mne slyšeli, není z člověka. ¹²Vždyť já jsem je nepřevzal od žádného člověka ani se mu nenaučil od lidí, nýbrž zjevil mi je sám Ježíš Kristus. ¹³Slyšeli jste přece o tom, jak jsem si kdysi vedl, když jsem ještě byl oddán židovství, jak horlivě jsem pronásledoval církev Boží a snažil se ji vyhubit. ¹⁴Vynikal jsem ve věrnosti k židovství nad mnoho vrstevníků v našem lidu a nadmíru jsem horlil pro tradice našich otců. ¹⁵Ale ten, který mě vyvolil už v těle mé matky a povolal mě svou milostí, rozhodl se ¹⁶zjevití mně svého Syna, abych radostnou zvěst o něm nesl všem národům. (Ga 1,10–16)

Osobní studium

Rozvraceči v Galacii tvrdili, že Pavlova verze evangelia vychází z jeho snahy být oblíbeným. Co by Pavel mohl napsat ve svém dopise jinak, kdyby mu opravdu šlo jen o přízeň lidí? Vezmi v úvahu texty Ga 1,6–9 a 1,11–24.

Proč Pavel od křesťanů pohanského původu nevyžadoval obřízku? Pavlovi odpůrci tvrdili, že důvodem bylo Pavlovo úsilí o křty za každou cenu. Možná si mysleli, že Pavel nevyžadoval od Galatských obřízku, protože vůči ní měli výhrady. Jednoduše chtěl každému vyhovět! Na takové obvinění Pavel reaguje velmi silnými slovy, která jsou zapsána v Ga 1,8.9. Pokud by mu šlo opravdu jen o to, aby byl oblíbeným, určitě by reagoval jinak.

Přečti si ještě jednou verš Ga 1,10. Jak rozumíš Pavlovým slovům, že ten, kdo se chce líbit lidem, nemůže být Ježíšovým následovníkem?

Jak rozumíš Pavlovým slovům v Ga 1,13.14, jestliže znáš jeho tvrzení, že přijal evangelium a autoritu přímo od Boha (Ga 1,11.12)? Jak mohli na Pavlovu argumentaci reagovat jeho protivníci nebo lidé, kteří měli o jeho službě pochybnosti? Co se můžeš naučit z Pavlovy zkušenosti?

Verše Ga 1,13–24 nám přinášejí popis Pavlovy životní zkušenosti a situace před jeho obrácením (verše 13 a 14), při jeho obrácení (verše 15 a 16) a po jeho obrácení (verše 16–24). Pavel tvrdí, že okolnosti, které provázely každou z těchto událostí, nedávají vůbec žádný prostor pro pochybnosti o tom, že evangelium dostal přímo od Boha. Pavel prostě odmítá nečinně sedět a umožnit ostatním, aby zpochybňováním jeho povolání znevažovali i jeho poselství. Pavel věděl, co prožil, věděl, že dostal pověření kázat – a bude to dělat bez ohledu na cenu, kterou za to bude muset zaplatit.

Aplikace

Jsi si jistý svým povoláním v Kristu? Vysvětli svou odpověď. Jak můžeš vědět, k jaké roli tě Bůh povolal? Proč je důležité poslouchat rady druhých navzdory jistotě, kterou v souvislosti se svým povoláním máš?

Podněty k zamyšlení

„Téměř v každém sboru byli členové, kteří se narodili jako Židé. Právě tyto věřící uměli židovští učitelé oslovit a využít je k získání vlivu v církvi. Pavlovo učení nebylo možné zpochybnit na základě argumentů z Písma. Právě proto se Pavlovi odpůrci uchýlili k tomu, že nejbezohlednějším způsobem mařili jeho vliv a oslabovali jeho autoritu. Tvrdili, že Pavel nebyl Ježíšovým učedníkem a nedostal od něj žádné pověření. Přesto se opovážuje učit takové nauky, které přímo odporovaly učení Petra, Jakuba a dalších apoštolů. ... Pavel byl pobouřen, když viděl zlo, které hrozilo rychlým zničením těchto sborů. Proto okamžitě napsal List Galatským, v němž poukázal na různé falešné teorie, a velmi tvrdě pokáral ty, kteří se odchýlili od víry.“ (LP 188.189)

Otázky k rozhovoru

- 1. Společně si ve třídě přečtete vaše osobní vyjádření podstaty evangelia z části na úterý. Co se můžete naučit jeden od druhého?**
- 2. Pavel ve svém úvodním pozdravu v Listu Galatským prohlašuje, že Ježíšova smrt měla konkrétní význam. O jaký význam šlo? Jak to souvisí s naším životem dnes?**
- 3. Pavel říká: „Vynikal jsem ve věrnosti k židovství nad mnoho vrstevníků v našem lidu a nadmíru jsem horlil pro tradice našich otců“ (Ga 1,14). Jestliže Pavel napsal „tradice našich otců“, měl zřejmě na mysli nejen ústní tradici farizeů, ale i samotné Písmo. Jaké místo má nebo by měla mít tradice v naší víře? V čem může být pro nás Pavlova zkušenost varováním v souvislosti s celou problematikou tradice?**
- 4. Proč byl podle vás Pavel zdánlivě tak „netolerantní“ k těm, kteří věřili odlišně? Přečtete si znovu některé z jeho výroků na adresu těch, kteří přicházeli s odlišným vnímáním evangelia? Jak bychom se dnes v církvi dívali na někoho, kdo by tak nekompromisně a tvrdě trval na svých tvrzeních?**

Shrnutí

Falešní učitelé v Galacii se snažili oslabit význam Pavlovy služby tvrzením, že jeho apoštolství a poselství evangelia nepocházejí od Boha. Pavel na obě obvinění reaguje v úvodních verších svého Listu Galatským. Velmi odvážně prohlašuje, že existuje pouze jedna cesta záchrany. Zároveň ukazuje, jak události spojené s jeho obrácením potvrzují, že jeho povolání a evangelium mohou pocházet pouze přímo od Boha.